

Domácí bohoslužby v Devatenáctou neděli po Trojici

Miroslav Hamari

18. října 2020

Co jsme slýchali a o čem víme, to, co nám otcové vyprávěli, nebudeme tajit jejich synům. Budeme vyprávět budoucímu pokolení o Hospodinových chvályhodných činech, o mocných skutcích a divích, jež konal. Ž 78, 2–4

Milé sestry, milí bratři, vítám vás při těchto domácích bohoslužbách a zdravím vás apoštolským pozdravem: Milost, milosrdenství a láska Boží s námi všemi. Amen.

Zazpívejme Žalm 32., Blahoslavený, komu odpuštěno

Text, který bude základem kázání, je zapsán v Janově evangeliu, 5. kapitole, 1.–18. verši:

Potom byly židovské svátky a Ježíš se vydal do Jeruzaléma. V Jeruzalémě je u Ovčí brány rybník, hebrejsky zvaný Bethesda, a u něho pět sloupořadí. V nich lehávalo množství nemocných, slepých, chromých a ochrnutých. Byl tam i jeden člověk, nemocný již třicet osm let. Když Ježíš spatřil, jak tam leží, a poznal, že je už dlouho nemocen, řekl mu: „Chceš být zdrav?“ Nemocný mu odpověděl: „Pane, nemám nikoho, kdo by mě donesl do rybníka, jakmile se voda rozvíří. Než se tam sám dostanu, jiný mě předejde.“ Ježíš mu řekl: „Vstaň, vezmi své lože a chod!“ A hned byl ten člověk uzdraven; vzal své lože a chodil.

Toho dne však byla sobota. Židé řekli tomu uzdravenému: „Je sobota, a proto nesmíš nosit lože.“ Odpověděl jim: „Ten, který mě uzdravil, mi řekl: Vezmi své lože a chod’!“ Zeptali se ho: „Kdo je ten člověk, který ti řekl: Vezmi je a chod’?“ Ale uzdravený nevěděl, kdo to je, neboť Ježíš se mu ztratil v zástupu, který tam byl. Později vyhledal Ježíš toho člověka v chrámě a řekl mu: „Hle, jsi zdrav. Už nehřeš, aby tě nepotkalo něco horšího!“ Ten člověk šel a oznámil Židům, že je to Ježíš, kdo ho uzdravil. A proto Židé začali Ježíše pronásledovat, že takové věci dělal v sobotu. On však jim odpověděl: „Můj Otec pracuje bez přestání, proto i já pracuji.“ To bylo příčinou, že Židé ještě více usilovali Ježíše zabít, protože nejen znesvěcoval sobotu, ale dokonce nazýval Boha vlastním Otcem, a tak se mu stavěl na roven.

Milé sestry, milí bratři!

„Nemám člověka“ je smutnou výpovědí o lidské společnosti napříč stoletími. Řekne to člověk Ježíšovy doby a podobně by to mnozí řekli i dnes. Snad by se dnešní člověk i ostýchal říci to nahlas, aby jej neměli za romantika či dokonce slabocha. Každý se snaží pomoci si sám a nebýt na nikom závislý. Především být nezávislý. Stalo se to až jakýmsi chorobným heslem. Úspěšně se učíme analyzovat sebe a svou situaci, pomáháme si informacemi z literatury a médií, v současnosti zvláště z internetu, protože ty máme za méně závislé, než ty z klasických tištěných nebo audio- a videozdrojů, novin, rozhlasu, televize (což je iluze, které oddaně věříme). Nebo si vyhledáme nějaké sebezpoznavací a osobnost rozvíjející kurzy. To by bylo úplně v pořádku, kdyby to nebylo vedeno snahou, aby to byly hlavně způsoby neosobní, bez osobní účasti, bez vztahové závislosti. To se nám docela daří, ale jiným plodem toho samého stromu je skutečnost, že člověk nemá člověka, respektive má jen toho, kterého si zaplatí přímo nebo přes pojišťovnu. V o trochu lepším případě má ty z vlastní rodiny, vlastní zájmové skupiny, vlastní víry, vlastního etnika, národa, rasy, ale ani to spíš už neplatí, než platí. Potřebujete člověka tehdy, když voda v rybníce víří, nikoli kdy se mu to podle diáře hodí. Ta voda většinou nevíří v pravidelných cyklech. Někdo z lidí musí být tak blízko, ve všech významech blízko, že vám může být člověkem, že může tady nebo tam být pro vás. Pro vás tak, že s ním můžete počítat, zvláště tehdy, když člověka potřebujete, ne jenom tehdy, když zrovna může nebo tak, jak on si myslí, že by to bylo dobré. Samo sebou, že zrovna tak i vy pro něho musíte být člověkem. Není dobré, aby jenom jeden měl toho druhého pro sebe člověkem.

Možné to je, ale je to hrozně ošklivé. „Nemám člověka“ je existenciální zoufalé vyznání.

Přesně tato slova, podle řeckého textu, poví třicet osm let ochrnutý člověk Ježíšovi, když se ho ptá, jestli chce být zdrav. Jasně, že chce být zdrav, ale nemá člověka, který by ho odnesl do rybníka, když v něm začne vříst voda vyvěrající z uzdravujícího pramene. Oni tam tehdy věřili, že se uzdraví jenom ten první, který do ní vstoupí. Jiná doba, jiná terapie, ale ten samý nedostatek, absence jiného člověka, který by v tu rozhodující chvíli byl člověkem blízkým. Pak už, když se voda z uzdravujícího pramene smíchala s tou ostatní v rybníce, ztratila svou uzdravující sílu. A potřebných lidí čekajících na uzdravení tam v podloubí pěti pavilonů leželo velké množství, podobně jako v tom našem světě. Proto tomu místu říkali Bethesda, dům milosti. Uzdravení měli za milost, dnes by se řeklo, že štěstí, klika jak od vrat ze stodoly, podle množství těch nemocných. Než objevili balneologické účinky jeho vody, říkalo se mu ovčí nebo bravní rybník, zřejmě původně sloužil jako napajedlo. U dobytčího napajedla čeká dav lidí na zázrak, na který by nemohl nikdo dosáhnout bez pomoci blízkého člověka. A někteří ho opravdu nemají, proto nemají ani žádnou šanci na uzdravení, žádnou šanci na lidské štěstí.

Na to místo čekajících na milost, na zázrak uzdravení, na lidské štěstí přichází Ježíš. Na rozdíl od ostatních evangelistů Jan vidí Ježíše vstupovat do Jeruzaléma víckrát. Tentokrát vstupuje do města branou, která byla u rybníka Bethesda. Ježíš spatřil toho jednoho ochrnutého a poznal, že už je dlouho nemocen. Naše klika je už v tom, že Kristus přichází znovu a znovu na místa, kde jsou čekající na lidskou účast a Boží spásu a spatřuje ty, kdo nikoho nemají. „Nikoho nemám“ je odpověď ochrnutého, podle ekumenického překladu bible, na Ježíšovu otázku – chceš být zdrav? I toto je pravdivé vyznání v kontextu našeho příběhu. On nemá člověka, ale ani nikoho jiného, ani Boha. Leží tam třicet osm let. Těžké ho přesvědčit, že má Boha; měli ho kdy, už ho určitě nemá. Ale ono se ukáže, že ho ještě nezná, proto nemá. Ještě nemá člověka a ještě nemá Boha. Ježíš mu řekne – vstaň, vezmi své lože a chod'. „A hned byl ten člověk uzdraven; vzal své lože a chodil“. Ježíš se pro toho člověka stal člověkem v jeho lidské nouzi. Pomohl mu k té klice uzdravit se. Sice ho nepopadl a neutíkal s ním, aby byli první ve vodě. Takové štěstí mají jenom ti nejzdatnější nebo ti s nejostřejšími lokty nebo ti, co se vyznají v tlačení, ti, co jsou nejvíc bezohlední. Žel, i takové jsou lidské rysy a lidské způsoby, jak dojít ke štěstí. A dvakrát větší žel, že i takový člověk může být tím člověkem, který vás povede ke štěstí, ke zdraví, ke spokojenosti vůbec. Zřejmě i člověk, který by mohl být člověkem pro vás,

nebo i množina lidí, kteří by mohli být těmi lidmi pro vás, by měli být definováni, zrovna tak jako cíle, ke kterým by vás měli dovést a způsoby, jak jich dosahovat. Ježíš se s námi neúčastní závodu ke zdraví, ke štěstí. Takovým člověkem nám nebude. Ale jiným ano, stal se pro nás člověkem, je účasten jako člověk našeho lidského hoře. Odpovídá jako člověk člověku na prosbu o pomoc. Chce, abychom vstali ze svého ochrnutí, vzali si do své moci vše, co nás charakterizovalo jako nemocné a chodili bez omezení tímto světem. Učiní to, po čem člověk touží. Učiní ale i víc, než si umíme přát. Stane se i naším Bohem. A odpovídá na naši prosbu jako Bůh. Chce, abychom vstali i z mrtvých, abychom v jeho zmocnění vzali svou plnou odpovědnost za život a chodili i dál, než nás donesou nohy.

Uzdravením jeho vstupy do našeho života nekončí. Někdy ani nevíme, kdo nám pomohl ke zdraví nebo komu vděčíme za jiná svá štěstí, ti dobří lidé se nám ztratí někde v zástupu, jako Ježíš tomu uzdravenému. Oni udělali to dobré, co měli a mohli pro nás udělat, a šli svou cestou, možná, aby pomohli dalším, aby byli člověkem ještě jinému člověku. Kristus však toho už zdravého vyhledá znovu. Řekne mu: „Hle, jsi zdrav. Už nehřeš, aby tě nepotkalo něco horšího!“ Jsi zdrav, po tom jsi toužil, ale tvůj život nekončí, pokračuje dál. Nehřeš, nežij svévolně, jako bys Boha neměl, protože on ti odpověděl, přišel za tebou, znovu tě vyhledal a vždy tě v davu najde a bude s tebou mluvit, budeš už vědět, kdo to je. Máš člověka, máš i Boha. S takovou autoritou, s jakou vstupuje do všech stavů paralyzovaného lidského života neschopného vstát, vzít si svoje věci do svých rukou a chodit, s jakou člověka zas a zas vyhledává, aby mohl žít s Bohem, nikoli bez něj, s takovou autoritou je jenom ten od Boha. „Můj Otec pracuje bez přestání, proto i já pracuji“.

Sotva uslyšíme jinou odpověď, než „nemám člověka“, „nikoho nemám“, když utrpení trvá dlouho a na zoufalé situaci se nic nemění. Náš svět potřebuje mnohá uzdravení, čehož jsou poslední měsíce nevyžádaným svědectvím. Nemoc je jistě anomálie a nikdy není z Boží vůle. Nemocný potřebuje uzdravit. Ale i když tu kliku máme a jsme zdraví nebo uzdravení, dojdeme časem zase k jiné nemoci, také ke stáří, a zcela určitě ke smrti. Zdraví je hrozně moc fajn, dopřává svobodnější a šťastnější život, než nemoc. Kéž by každý nemocný došel pomoci. A kéž by také každý zdravý měl někoho, kdo je ochotný a připravený být jeho blízkým člověkem. A i když přes všechno volání se nikdo takový neobjeví, do lidského čekání zas a znova bude přicházet ten od Boha, kdo člověka spatří, jak leží, a pozná, že už je dlouho nemocen a řekne laskavé a mocné slovo, které postaví na nohy, aby mohl chodit. A později každého, také zdravého, vyhledá, najde a osloví, abychom znali svého Boha,

který pro nás pracuje, aby naše životy neměly svůj cíl ve smrti. Amen.

Modleme se:

Bratře a Bože náš, děkujeme, že ty přicházíš do všech lidských trablů, spatřuješ nás čekající na pomoc, vyhlízející blízkého člověka a poznáváš, že už je to dlouho, co trvají naše těžkosti. Děkujeme, že se nás ptáš, abychom na modlitbách pověděli, co bychom rádi, co potřebujeme. A děkujeme, že nám odpovídáš. Možná jinak, než jsme si představovali, ale tvé odpovědi, tvá laskavá a mocná slova nás uzdravují, pozvedají, staví na nohy, abychom mohli osvobozeně chodit. Tvá slova nám osvětlují dobré cíle pro nás i způsoby, jak k nim a jak jich dosahovat. Děkujeme za lidi, kteří za námi s tvými slovy přicházejí. Děkujeme i za ty, kdo se odvažují být nám blízko. Jejich láska nás nese.

Prosíme, tvoř i nám srdce vnímavé pro ty, kterým bychom my mohli být blízkými, aby nebylo nikoho, kdo si stýská, že nemá člověka. Prosíme, dej všem dětem rodiče. Přiveď někoho každému opuštěnému, pomocníka každému seniorovi, každému nějakým způsobem znevýhodněnému. Uzdrav každého nemocného. Věříme, že vyhledáš každého člověka, aby nikdo nebyl bez Boha. Prosíme, vezmi za ruku všechny, kdo jsou blízko smrti, a převed' je údolím stínů.

Do tvé milostivé ochrany a péče svěřujeme své blízké i své vlastní životy. A pro co nemáme svá slova, máme modlitbu, kterou jsi nás naučil:

Otče náš, který jsi v nebesích, posvěť se jméno tvé. Přijď království tvé. Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům. A neuveď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého. Neboť tvé jest království i moc i sláva na věky. Amen.

Vezměme slova na cestu:

Oblečte nové lidství, stvořené k Božímu obrazu. Ef 4, 24a

A přijmeme požehnání:

Hospodin je tvůj ochránce, Hospodin je ti stínem po pravici. Ve dne tě nezasáhne slunce ani za noci měsíc. Hospodin tě chrání ode všeho zlého, On chrání tvůj život. Hospodin bude chránit tvé vycházení i vcházení nyní i na věky. Amen. Ž 121, 5–8

Zazpívejme píseň 684, Učiň mne, Pane, nástrojem